

A nyugatmagyarországi kérdés és a magyar emigráció

A "Magyar Szabadság" 1965. december 31-i számában "i-f" aláírással "Történelem hamisítók" címmel cikk jelent meg a nyugatmagyarországi kérdéstről, pontosabban az u.n. "kelet-burgenlandi tervről", mely Győr-Rába vonaláig kívánja előretolni Ausztriának keleti határát. A cikkíró erős kritikával illeti a magyar emigrációt, amiért e kérdéssel mindeddig nem foglalkozott. Azt hisszük a cikkíró ehamarkodottan, e tárgyra vonatkozó magyar emigrációs irodalom ismerete nélkül ítélkezett. Emigrációs közéletünknek egyik kóros tünete ez, amikor valaki először nyúl valamilyen témához, azt hiszi, hogy eddig nem történt semmi. Mindannyian csak örülünk annak, hogy "i-f" is beáll a nyugatmagyarországi kérdés munkásai közé, de tegye ezt kellő szerénységgel s elsőnek tanulmányozza át, mi is történt e téren eddig. Csak, ha mindezt megtette, van joga az előtte munkálkodókat bíráltni, kifogásolni a mulasztásokat s utat mutatni a jövő munkásságához.

* * *

Most pedig röviden össze szeretném foglalni a nyugatmagyarországi kérdés emigrációs történetét s e kérdéssel foglalkozó emigrációs irodalmunk bibliográfiának legfontosabb tételeit.

Az 1955 májusában New Yorkban megalakult Magyar Felszabadító Bizottság vezetősége kezdeményezésére 1955. decemberében dr. Tengler Elemér vezetésével megalakult a MFB Nyugatmagyarországi csoportja. Dr. Tengler Elemér e csoport megalakulását "Egy elhanyagolt kérdés—Nyugatmagyarország" c. cikkében jelentette be a magyar emigrációnak. (Amerikai Magyar Hang — 1956. I. 23., Katolikus Magyarok Vasárnapja — 1956. II. 5., Magyar Egység — 1956. III. 15.) Kőerbereki István: "A nyugatmagyarországi kérdés rendezésére vár" c. cikkében üdvözlé e kezdeményezést s utal ludwigsburgi gyűlésre s az ott terjesztett Festschrift területi követeléseire. (K.M.V. — 1956. IV. 15.) Kisbarnaki Farkas Ferencnek kismartoni benyomásait közlő írása "Levél Kismartontól" (A. M. Hang. — 1956. V. 14.), ill. "Gondoljunk csak Kismartonra" címmel (K. M. V. — 1956. IX. 30.) jelent meg. A csoport munkásságába már ekkor bekapcsolódik. Dr. Heckenast Dezső, a montreali egyetem magyar tanszékének jelenlegi tanára, aki a kérdés

történelmi vonatkozásainak feldolgozását vállalta. Így írta meg "A nyugatmagyarországi kérdés" c. tanulmányát, e kérdés eddig legteljesebb emigrációs magyar feldolgozását, mely a Délamerikai Magyar Hírlap 1958-as Évkönyvében jelent meg (63—92 old.), e kérdés csaknem teljes nemzetközi bibliográfiáját is megadva.

Alig két hónappal dr. Tengler Elemér halála után a nyugatmagyarországi kérdés a magyar emigrációs közvélemény érdeklődésének központjába került, amikor Dr. Nikolaus Britz linzi előadásában újból felvette a kelet-burgenlandi tervet. (Neuland, 1958. IV. 12.) Dr. Heckenast Dezső a Szabad Magyarországban megjelent (1958. VII. 27. — VIII. 17.) "A Kelet-burgenlandi kérdés" c. cikksorozatában részletesen elemezte e magyarellenes elgondolás minden vonatkozását.

Dejtay Károly pedig a "Magyar Egység" 1958. X. 10-i számában megjelent "A dunai térség újjárendezése dunai-német szemmel" cím alatt veti össze Dr. Lodgeman és Süsterheim prof. nemzetiségpolitikai elgondolásait "Castellanus"-nak a "Der Volksbote" (1958. VII. 12)-ban felvázolt "Für eine künftige gerechte Neuordnung im Donaunraum" az Ost-Burgenland tervet is támogató javaslatával.

Amikor 1958 őszén Ausztria és a Vatikán közötti tárgyalások során felmerült a győri és szombathelyi püspökök területéhez tartozó Burgenlandnak külön egyházmegyébe való szervezése, újból Dr. Heckenast Dezső szólt meg s fejtette ki a magyar álláspontot. (A burgenlandi kérdés egyházi vonatkozásai" (Magyar Egység, 1958. XI. 5 — XII. 5.) A Magyar Felszabadító Bizottság Nyugatmagyarországi Csoportja nevében pedig Falk Viktor elnök, Dr. Heckenast Dezső társelnök s a MFB nevében pedig e sorok írója 1959. VII. 6-án ünnepélyesen titakortak a Szentszék külügyi államtitkárnál, Tardini bíborosnál Burgenlandnak önálló egyházmegyévé szervezése ellen. E memorandum szövegét a "Szabad Magyarország" (1959. VII. 19.) a "sorunk" (1959. VII. 25.) és a Délamerikai Magyar Hírlap (1959. VIII. 2.) közölte le. A burgenlandi egyházmegye önállósága ennek ellenére bekövetkezett, de első püspökévé a magyar László István-t, a burgenlandi területek volt apostoli kormányzóját nevezték ki, aki

(Folytatás a 4. oldalon.)

A NYUGATMAGYARORSZÁGI KÉRDÉS ÉS A MAGYAR EMIGRÁCIÓ

(Folytatás a 3. oldalról.)

mindent megtesz, hogy Nyugatmagyarország magyar katolikuságának érdekeit, magyar jellegét biztosítsa.

Hogy Dr. Heckenast és Deltay irásai nem maradtak minden visszhang nélkül, utalunk a sajtóburgi "Neuland" 1959. III. 14.-i számára, amelyben a lap szerkesztője sajnálóját érzi annak kijelentésére, hogy a lap nem magyarellenes s hogy ezt igazolja, leleplezi a Volksbote Castilianusát. Dr. Zimmermann Frigyes, a burgenlandi tartományfőnökség sajtóelőadója személyben, aki valóban nemcsak atyja, de legfőbb propagátora volt a Kelet-Burgenland tervnek. E helyen feltétlenül meg kell állapítanunk, hogy a magyarországi svábság két vezetőegyházi Dr. Leber Lajos és Dr. Kronfus Vilmos a legteljesebb mértékben elítélték ezt az elgondolást.

A dunai német sajtóban is egyre inkább elmérgesedő sajtóvita arra készítette a montreali "Magyar Szabadságot Hárcoló Szövetséget", hogy memorandummal forduljon az osztrák külügyminiszterhez, mint a burgenlandi tartománykormányzat feletteséhez, tiltakozván a Kelet-Burgenland elgondolás propagálása ellen. E memorandumot a montreali szervezet a Magyar Felszabadító Bizottsághoz küldte meg az osztrák kormányhoz való továbbítás céljából. A memorandumot a MFB magáévé vette s kísérelve el a kisérletében megküldte Bécsbe. (Szabad Magyarország, 1958. XI. 9.) Helmer osztrák belügyminiszter 1959 január 7-én Kovács Gyula altábornagyhoz, a MFB ügyvezető alelnökéhez intézett válaszában hivatalosan elítélte a tervet s biztosította a MFB-t, hogy az osztrák kormány sem a múltban, sem a jövőben nem

kíván foglalkozni a tervvel. (Kat. Magy. Vas, 1959. III. 8. Délam. Magy. Hírlap, 1959. III. 15.) Amikor Helmer miniszter válasza a Neulandban is megjelen 1959. márc. 7-én, Zimmermann Dr. és társai még egy ideig hangoskodtak, (Der Donauschwabe, 1959. IV. 12-19.), de azután hosszú időre elhallgattak. Zimmermann dr. neve 1965-ben vert fel újra nagy port, amikor újból felmelegítette tervét, de miután az osztrák kormány a koexistenciás politika keretében éppen ebben a vonatkozásban is kényelmetlenné vált s Zimmermannról-holnapra elmozdították burgenlandi állásából.

Dr. Heckenast Dezső még két nagyobb cikkel járult hozzá a nyugatmagyarországi kérdés szolgálatához. "A kelet-burgenlandi tervnek semmi köze sincs a hódításhoz?" c. cikkében (D. M. Hírlap, 1959. III. 15.) Dr. Michael Müllernek "Ostburgenlandplan hat nichts mit Eroberung zu tun" cikkét vette vizsgálat alá (Neuland, 1959. I. 17.)

Majd 1961-ben a nyugatmagyarországi felkelés 40. évfordulóján megírta "A nyugatmagyarországi felkelés" c. kitűnő tanulmányát (D. M. Hírlap, 1961. XII. 10-17.). Itt meg kell jegyeznünk, hogy a népszavazási kérdések legkiválóbb amerikai szakértője Mrs. S. Warm-Baugh: "Blebscites since World War" c. 1933-ban megjelent munkájában részletesen foglalkozik a soproni népszavazás kérdésével s azt az osztrák publicisztika minden vádjával szemben korrekt, néphangulatot hűen kifejező népszavazásnak minősíti.

1960-ban Falk Viktortól Dr. Heckenast Dezső vette át a MFB nyugatmagyarországi csoportja vezetését s azt "Nyugatmagyarországi Szövetség" névvel önálló szervezetté fejeztette. (MFB-Sajtószolgálat,

1960 dec. DMH — 1961. IV. 4. 9.) Dr. Heckenast Dezső 1961 őszén felhívással fordult a magyar emigrációhoz egy "Nyugatmagyarországi Emlékkönyv" kiadása anyagi alapjainak megteremtése érdekében, de mint sok más hasonló felhívás, ez is pusztában kiáltó szó maradt. (K.M.V. — 61 XI. 26.)

* * *

A szabadságharc emigrációval egy fejezet nyílik meg a nyugatmagyarországi kérdés kezelésének tekintetében. Kettő irányú tevékenység indul meg. Mindkét tevékenység magyar szempontból pozitív. Az egyik a nyugatmagyarországi magyarság kulturális életének, népléte megőrzésének megszilárdítására irányul, így magyarságmentő munka. A másik az archeológia és a néprajz-kutatás, településterület - történelem módszerrel kíván szembeszállni a mai osztrák irodalom azon törekvésével szemben, mely a Burgenlandot, mint ősi német településterületet kívánja felülmélni.

Ez utóbbi téren az úttörő lépést Dr. Acs Imre, az 1945-ös emigráció tagja tette meg "Forradalom a Lajta partján" c. cikkével, amelyben rámutatott a sopron környéki honfoglaláskori magyar leletek jelentőségére. (Magyarok Utja, 1954. VI. 20.) Teleki Béla, a bécsi Magyar Híradóban "Burgenlandi ősi magyar település nyomában" DMH, 1960 II. 20.) c. írásában az őrségi magyarsággal foglalkozik. Ugyanezzel az ősi magyar településsel foglalkozik a "Magyar Cserkész" nyomán a K.M.V. 1962. I. 21. sz. "Gondoljunk csak az Ausztriához csatolt őrségi magyarokra." Erdődy László, a szabadságharcos emigrációnak nyugatmagyarországi kérdésében egyik legképzettebb tagja (Cleveland) "Adatok a burgenlandi kérdéshez" c. írásában (DMH 1960.) Nemeskéri János antropológus nyugatmagyarországi kutatásaival foglalkozik, ki az Árpád-kori magyar temetők egész sorát tárta fel e területen, kétségtelen bizonyítékként annak, hogy a magyar-

ság közvetlen a honfoglalást követően birtokbavette s népieg megszállta e területet. 1960-ban különben feltárták a ma Burgenlandhoz tartozó márci ágostonröndi kolostor romjait, melyet a magyar Agyagos család alapított s amelyet először 1223-ban említ egy magyar okmány. (K.M.V. — 1960. VII. 12.) Dr. Gaál Károly, ethnográfus magában az őrségben kezdte meg néprajzi felvételeit, melyek feledegozásáról azonban nincs tudomásunk. (Dr. Gaál Károly, "Burgenlandi ősi magyar szórványok", (D.M.H., 1961. III. 19.)

Kulturális sikon a fordulópontra a grázi magyar egyetemisták diakkörének s a szabadságharcos írónak kulturális estje Felsőpulyán. (1958. IX. 7.) (Nemzetőr, 1958. X. 1.) 1959. októberében az Ausztriában élő protestáns magyar fiatalok őrségétén tartott találkozót Teleki Béla, őrségi evangélikus magyar lelkes meghívására. E megbeszélésen, kerékszalma-konferencián, esti táborozás s esendes napon mintegy 20 grázi és bécsi magyar diák is részt vett. (Uj Hungária, 1959. X. 30.)

1961 szeptember 10-én Középpulyára látogatott Dr. Joao Pereira Venancio, Fatima püspöke, aki Középpulyán az egész magyarságot kereszte fel, aki a főpapi mise után maga kezdte el énekelni az ott már oly rég hallott Magyar Himnuszt. (K. M. Vas. 61. XI. 5.)

A középpulyaiak október 28-i búcsúját 1962-ben újból a grázi magyar főiskolások énekkarának vendégszereplése tette emlékeztetővé. (K. M. Vas. 1962. XII. 16.)

Könyvü László, ismert st. louis geográfus "Gondoljunk csak Nyugat-Magyarországra" c. cikkében (K. M. Vas. 1962. XII. 10.) az emigrációs magyarság és a nyugatmagyarországi magyarság között szoros kulturális együttműködést sürget, valamint azt javasolja, hogy minél több emigráns magyar keresse fel Nyugatmagyarországot, annak magyarságát, magyar kulturális és történelmi emlékeit. S ha végül is csak Kovács István Elemér középpulyai katolikus plébánosnak csak a közelmúltban megjelent írását "A magyar nép a Te néped"-et a K. M. Vas. 1966. I. 16-i számában, akkor úgy érezzük, hogy a munka, melyet szakembereink eddig végeztek, nem volt hiábavaló s hogy ezt a munkát folytatni kell.

Ebben az előző munkában szeretettel látjuk s várjuk a Magyar Szabadság "t-f" cikk íróját.

Homonnay Elemér.

Hazai recepteket és orvosságot

gyorsan és pontosan készítünk el és szállítunk úgy Magyarországra, mint Csehszlovákiába és Jugoszláviába.

A gyógyszereket kizárólag magyar és amerikai okleveles gyógyszerészek készítik el. Minden levélre azonnal válaszolunk és minden rendelés az érkezése napján lesz elküldve. Ha tehát ORVOSSÁGOT akar a szeretteinek küldeni, forduljon teljes bizalommal a

VÖRÖS KERESZT PATIKA 11824 BUCKEYE RD. CLEVELAND, 20, OHIO

Amerika legrégebb magyar patikájához.